

**Evaluering af
Fælles Fynsk Gymnasieprojekt
2007-2009**

Forord

Fælles Fynsk Gymnasieprojekt er et samarbejdsprojekt mellem fire fynsk gymnasier og folkebiblioteker om bibliotekarbetjening af gymnasierne. Projektet har forløbet fra skoleårets start i 2007 til skoleårets afslutning i 2009. Deltagerne er AssensBibliotekerne & Vestfyns Gymnasium, Nordfyns Biblioteker & Nordfyns Gymnasium, Odense Centralbibliotek & Odense Katedralskole samt Svendborg Bibliotek & Svendborg Gymnasium.

Projektet er til en start koordineret og forankret på Odense Centralbibliotek med tidligere publikumschef Jytte Bræmer som initiativtager sammen med en række skolefolk og bibliotekarer på Fyn. Initiativet er opstået på baggrund af gymnasierreformens øgede fokus på elevernes selvstændige arbejde med at fremskaffe og forarbejde information – og ikke mindst Nordfyns Gymnasiums projekt ”Det refleksive læringsmiljø” i 2002-2005.

En af initiativtagerne tog kontakt til undertegnede med henblik på et samarbejde med Danmarks Biblioteksskole om evaluering af projektet. På det tidspunkt var jeg studieadjunkt på DB og indvilgede i at deltage. Jeg har siden fået andet arbejde og har ikke fulgt projektet, som en videnskabelig evaluering fordrer. Alligevel kan fremtidige projektmagere lære meget af dette projekt – og derfor er denne rapport skrevet!

Her fortæller projektets deltagere ud fra nogle relativt åbne spørgsmål, jeg har formuleret i fællesskab med projektbibliotekar Tina Mortensen. Spørgsmålene er vedlagt og fremgår i øvrigt af overskrifterne. Rapporten kan forekomme som en ujævn citatmosaik, da det har været op til de enkelte deltagere at bidrage i det omfang, de har formået. Deltagerne fra Vestfyn helt afstået fra at medvirke i evalueringen. Jeg har tilpasset sprog og omformuleret indforståede pointer, men ellers fremstår udsagnene, som de er skrevet – ufiltrerede og meget ærlige!

Til slut vil jeg takke for muligheden for at være med på sidelinjen i dette projekt – også efter mit jobskifte. Mit (ganske vist uvidenskabelige) generelle indtryk af projektet er, at der er stor ”intellektuel” velvilje til at inkludere den bibliotekariske faglighed i gymnasiets virke, men at stereotyper om bibliotekarers arbejde, kulturforskelle og indgroede vaner tager tid at bearbejde, før det fulde potentiale kan udfoldes.

København den 7. juni 2009
Lise Alsted Henriksen

Indholdsfortegnelse

Anbefalinger til lignende projekter	5
Et velfungerende bibliotek – eller slet ikke noget!.....	5
Udnævn en kontaktlærer	5
Formuler målsætninger og succeskriterier i fællesskab.....	5
Afstem forventninger, afstem forventninger, afstem forventninger!	6
Kvartalsmøder – mødekultur.....	6
Skemalægning af bibliotekarens timer	6
Samarbejde med forskningsmiljøer.....	6
Projektets målsætning og succes.....	7
Projektets målsætninger	7
Succeskriterier med vurdering af om projektet har levet op til disse	7
Konkluderende betragtninger.....	8
Projektets forløb og organisering	9
1. Generelle data	10
Deltagerne – Hvem har deltaget og hvilke funktioner har de haft?	10
Tidsforbrug - Hvor mange timer har der været afsat til projektet om ugen?	11
Økonomi - Hvad har projektet kostet på de enkelte projektsteder?	11
2. Undervisningens omfang og deltagere.....	11
3. Deltagelse i møder	15
4. Rektorernes bidrag til evalueringen.....	17
5. Lærernes og bibliotekarernes bidrag til evalueringen.....	20
6. Biblioteksledernes bidrag til evalueringen.....	32

Bilagsfortegnelse

Af hensyn til omfanget af denne rapport er bilag ikke vedlagt. De udleveres gerne ved henvendelse til deres ejere.

Nordfyn, Bjarne Skibbild Christensen:

- Undervisningsmateriale:
  - Informationssøgningskursus til 1.g'erne, efteråret 2008.pptx (76 K)
  - Informationssøgningskursus til 2.g'erne efteråret 2008.pptx (130K)
  - Informationssøgningskursus til 3.g'erne efteråret 2008.pptx (110K)
  - Litteraturlisten foråret 2009.pptx (76K)
  - Kvalitetsvurdering af internetkilder, foråret 2009.pptx (113K)
  - 16 sides notehæfte til 2.- og 3.g'erne, foråret 2009.doc (137K)
- Samlet konklusion af undersøgelsesresultaterne af 1., 2. & 3.g'ernes informationssøgningsvaner.doc (41K)

Odense, Jens Thodberg Bertelsen:

- Notat. Samarbejdsprojekt for fire fynske gymnasier og biblioteker. Odense Katedralskole og Odense Centralbibliotek. JP-JT/Juni 2008.

Svendborg, Tina Mortensen:

- Undervisningsmateriale:
  - AT Amerikansk politik.doc (3093K)
  - Finanskriser1.g 2.udg.doc (5475K)
  - Inspiration til læsning. 1.p doc (1429K)
  - Spanske traditioner.doc (2451K)
- Evaluering+3+g+AT+forløb.doc (1087K)
- Dansk-historie 2009.doc (4945K)

Anbefalinger til lignende projekter

På baggrund af erfaringer fra Fælles Fynsk Gymnasieprojekt anbefales det, at følgende faktorer overvejes nøje i lignende projekter.

Et moderne skolebibliotek er multifunktionelt

Luk øjnene og forestil dig en bibliotekar. Hvis dét, du ser, inkluderer en mængde hylder med bøger, ligner din forestilling 99 % andres stereotype forestilling om en bibliotekars arbejdsomgivelser. Pointen er, at det er umådelig svært for en bibliotekar at agere underviser på et gymnasium med et traditionelt bibliotek, fordi alle lærere, ledere og elever vil formode, at bibliotekaren som en stor del af sit arbejde administrerer biblioteket. For bibliotekaren er et sådant bibliotek, hvis det står alene, et utilstrækkeligt arbejdsredskab i det senmoderne videnssamfund. Derfor er der i arbejdet på et moderne bibliotek adgang til flere medier, om end bogen stadig har en vigtig funktion i gymnasiets læringsarbejde. I dag kan man ikke nøjes med andre medier, men heller ikke med bøgerne. Derfor er der på et moderne bibliotek ligestilling mellem de forskellige medier. Samtidig med, at et moderne bibliotek er blevet multifunktionelt, har bibliotekarens opgave ændret sig fra fortrinsvis at skulle administrere og forny en bogsamling til fortrinsvis at skulle kommunikere med brugerne og formidle viden om kilder og medier til dem. En moderne bibliotekar informerer, vejleder og underviser mere end vedkommende blot passer samlinger.

Internettet findes, brug det! Brug bibliotekarens tid til at administrere licenser, til at undervise og til at vejlede. Afsæt derudover ressourcer nok til at opretholde et fysisk bibliotek med vægt på ajourføring af bøger, som eleverne kan bruge til deres opgaver.

Udnævn en kontaktlærer

Bibliotekarens kontakt til lærergruppen er nøglen til succes som gymnasiebibliotekar. I Fælles Fynsk Gymnasieprojektet har vi et eksempel på, at en projektbibliotekar fik en slags ambassadør i lærerkollegiet, én der forklarede skemalægning, fag og andre kulturelle spørgsmål. Find en lærer, der umiddelbart er på bølgelængde med bibliotekaren, dvs. deler humor, fritidsinteresser eller lignende. Og ikke mindst en lærer, der ligger godt på den sociale rangstige og som kan netværke for bibliotekaren.

Formuler målsætninger og succeskriterier i fællesskab

Formål, målsætninger og succeskriterier til Fælles Fynsk Gymnasieprojekt var i høj grad formuleret af Jytte Bræmer og Lise Alsted Henriksen. Det var skrevet i bedste mening ud fra resultater fra et specialeprojekt om gymnasiebibliotekarer og lignende projekter. I udgangspunktet er der tale om fornuftige og fremadrettede formuleringer – de er bare ikke deltageres egne. Det er helt afgørende, at deltagerne i et projekt ved og har overvejet og med deres egne ord formuleret, hvad projektets mål og succeskriterier er. Deltagerne skal have ejerskab til et projekt og føle, det er deres, før projektet kan lykkes.

Afstem forventninger, afstem forventninger, afstem forventninger!

- Helt konkret og i detaljen. Hold et møde, hvor kontaktlærer, bibliotekar og rektor hver især præsenterer jeres bud på, hvilke opgaver de forskellige personer i projektet skal løse. Der skal ikke være tale om typer af opgaver, men konkrete opgaver – gå gerne helt ned i detaljen. 50% af fælles fynsk gymnasieprojekt gik i hårdknude pga. manglende forventningsafstemning. Det er vigtigt!

Kvartalsmøder – mødekultur

Bibliotekarer på gymnasier oplever ofte en faglig ensomhed, fordi der ikke er andre med samme faglighed på gymnasiet. Bak op om bibliotekarens mulighed for at skabe netværk med andre bibliotekarer i området eller i lignende jobs. Men endnu vigtigere: Benyt lejligheden til også selv at danne netværk med andre, der arbejder sammen med bibliotekarer, lærere, ledere i gymnasierne – og tal på tværs. Kvartalsmøder er et forum, som blev opfundet til Fælles Fynsk Gymnasieprojekt for at holde kontakten og give mulighed for inspiration på tværs af de fire projektsteder. Bibliotekarer, lærere og ledere har mødtes en gang i kvartalet for at udveksle erfaringer.

Skemalægning af bibliotekarens timer

Undervisning i informationssøgning spiller en stadig større rolle i gymnasieuddannelsen og lægger beslag på en del af elevernes undervisningstid. Der kommer ikke flere timer, så når et område skal opprioriteres har det konsekvenser andre steder. Det er muligt at forestille sig forskellige modeller til varetagelse af opgaven. En model kunne være at lærerteamet for hver enkelt klasse varetager opgaven indenfor den tildelte timeramme. En anden at nogle timer kan tages ud til en fælles pulje og opgaven kan så for samtlige klasser varetages af en undervisningsbibliotekar eller af en lærer med uddannelse og interesse for området. De to modeller har reelt samme konsekvenser med hensyn til den undervisningstid, der er til varetagelse af alle øvrige opgaver. Ved valg af modellen med en undervisningsbibliotekar er det centralt, at ledelsen påtager sig at prioritere og tildele de nødvendige timer på skemaet til bibliotekarens undervisning og vejledning, bl.a. ved at få det detaljeret indarbejdet i undervisningsplanen for de enkelte klasser.

Samarbejde med forskningsmiljøer

Samarbejde med nogle, som står uden for projektet kan give perspektiver og provokerende synsvinkler på ting, der ellers ikke ville blive diskuteret i et projekt. Og det kan også give mulighed for at få gjort noget skrivearbejde billigt.

Udnævn en projektleder med beslutningskompetence

En central person som en projektleder er helt essentiel i forhold til at styre projektet og motivere projektdeltagerne til at leve op til projektets mål. Det er lettere for en projektleder end en deltager at "rykke" i dem, der ikke leverer det, de har aftalt eller dem, som af en eller anden grund går i stå i projektet.

Projektets målsætning og succes

Projektets grundlag er gymnasiernes og bibliotekernes fælles målsætning om at uddanne studie- og informationskompetente gymnasieelever.

Formålet er at forberede gymnasieeleverne på et videregående studium, samt at fastholde og motivere dem i den ungdomsgymnasiale uddannelse de aktuelt er i gang med. Det handler om at styrke gymnasieelevernes studieegnhed, bl.a. arbejdsvaner, evne til flerfaglig tænkning, kritiske tilgang til informationskilder.

Projektets målsætninger

- At udvikle/videreudvikle undervisningsmetoder, der integrerer informationssøgning i den faglige undervisning, og at den kritiske tilgang til informationssøgning og –kilder skal have en mere fremtrædende rolle i undervisningen
- At udvikle samarbejdsrelationer og –metoder mellem gymnasielærere og bibliotekarer, så de respektive fagligheder tilsammen fører til bedre undervisning

Succeskriterier med vurdering af om projektet har levet op til disse

”Eleverne opnår studie- og informationskompetence til et niveau der er passende for deres uddannelsestrin. Eleverne oplever et bibliotekstilbud der er nærværende og aktuelt – og som tager udgangspunkt i deres egen kontekst.”

Projektbibliotekarerne på Nordfyn og i Svendborg har begge udarbejdet egne undersøgelser, der vurderer dette succeskriterium (se bilag).

”Gymnasielærerne oplever samarbejdet med bibliotekaren som en kvalificering af og støtte i deres undervisning. Gymnasielærerne ser kompetencer hos bibliotekaren, som er nyttige i forbindelse med undervisning.”

På baggrund af de lærere, der udtaler sig i evalueringen har projektet levet op til sit formål på disse punkter.

”Bibliotekarens formidling flyttes ud hvor målgruppen er, og informationsbehovet opstår. Derved kvalificeres indsatsen. Bibliotekarerne har konkrete erfaringer med hvad deres bibliotekariske faglighed kan bidrage med i en faglig undervisningssammenhæng.”

Dette er sket for 50% af de deltagende bibliotekarers vedkommende!

”Bibliotekaren er indgået i samarbejdet som underviser og ikke som administrator af en bibliotekssamling.”

Da gymnasiebiblioteket i Svendborg manglede personale i andet projektår, indgik projektbibliotekaren som en del af det administrative personale. I Odense flyttede bibliotekaren sig ud af biblioteket for at undgå dette.

Gymnasiet som institution har oplevet samarbejdet med biblioteket som positivt, dvs. konkret har gymnasielærere, ledelse og elever haft positivt udbytte af samarbejdet med gymnasiebibliotekarerne og bibliotekarerne på det samarbejdende folkebibliotek. Biblioteket som institution har oplevet samarbejdet med gymnasiet som positivt [...]

Fra Nordfyn og Svendborg rapporteres eksplicit om et godt samarbejde, som begge parter har lyst til at fortsætte.

Desuden mærker folkebibliotekarerne effekten af gymnasiebibliotekarens arbejde ved at de elever der henvender sig er mere informationskompetente. Der opbygges netværk mellem biblioteket og undervisningsinstitutionerne, der beriger begge. Dette er sket for 50% af de deltagende biblioteker og gymnasiers vedkommende!

Konkluderende betragtninger

Dét der i udgangspunktet var tænkt som projektets anden målsætning eller heldige sidegevinst – nemlig udvikling af samarbejdsrelationer mellem lærere og bibliotekar blev hurtigt det helt centrale i projektet. Som flere af de medvirkende projektbibliotekarere konstaterer i evalueringen er forudsætningen for at udvikle/videreudvikle undervisningsmetoder i informationssøgning nemlig et tæt og godt samarbejde med de lærere, der må afgive tid af deres undervisning til bibliotekarens indhold. Dét at afgive undervisningstid er ikke noget, en lærer normalt synes er positivt – dertil kommer at bibliotekarens undervisning ofte kun mening for eleverne, hvis den er udviklet i nært samarbejde med læreren, dvs. trækker på eksempler fra lærerens undervisning eller dækker områder lærerens undervisning kun behandler perifert. For at bibliotekaren kan levere dette forudsættes det, at bibliotekaren ved, hvad læreren foretager sig og det kræver, at læreren prioriterer at afse tid til at orientere bibliotekaren. Altså endnu et møde i lærerens kalender ...

På papiret er det nemt – spørgsmålet er i hvor høj grad, det er lykkedes i praktisk forstand i dette projekt?! På Nordfyn har der tidligere været ansat bibliotekarere med en primær underviserfunktion i "det refleksive læringsmiljø". Det virker som om, det er her projektet i bedst forstand lever op til sit formål i forhold til de tre andre projektsteder. Argumentet er, at Nordfyns gymnasium har nu en egentlig 3-årig læreplan for udvikling af de studerendes studiekompetencer med fokus på informationskompetence og et systemiseret samarbejde mellem bibliotekar og lærerkollegium med lærerbibliotekaren som bindeled.

Selvfølgelig kan det lade sig gøre de andre steder. Man skal bare ikke lade målsætningen om samarbejde komme i anden række, men i første!

Projektets forløb og organisering

Projektstart: Skoleårets start 2007

Projektslut: Skoleårets afslutning 2009

Styregruppens medlemmer

Jytte Bræmer. Publikumschef ved Odense Centralbibliotek frem til 30. september 2008

Tina Mortensen. Projektbibliotekar på Svendborg gymnasium

John Erik Petersen. Leder af AssensBibliotekerne

Jens Thodberg Bertelsen. Rektor på Odense Katedralskole

Kjeld Jørgensen. Lærebibliotekar på Nordfyns Gymnasium

Dorthe Schmidt Temberg. Leder af Nordfyns Biblioteker

Lise Alsted Henriksen. Evaluator. Ved projektets start studieadjunkt ved Danmarks Biblioteksskole, fra 1. marts 2008 bibliotekar ved CFU København.

Styregruppemøder

Før projektstart:

9. november 2005

31. oktober 2006 på Odense Centralbibliotek

4. december 2006 på Odense Centralbibliotek

21. marts 2007 på Odense Centralbibliotek

Efter projektstart:

30. maj 2007 på Odense Centralbibliotek

30. oktober 2007 på Odense Centralbibliotek

7. maj 2008 på Odense Centralbibliotek

4. september 2008 på Nordfyns Gymnasium

Opstartsmøde med præsentation af deltagerne, evaluering, mødestruktur gennem projektet og oplæg til forventningsafstemning den 15. august 2007 på Odense Centralbibliotek

Kvartalsmøder med erfaringsudveksling og faglig sparring

29. oktober 2007 på Odense Katedralskole, kl. 13-16

3. marts 2008 på Vestfyns Gymnasium, kl. 13-16

4. september 2008 på Nordfyns Gymnasium, kl. 13-15.30

Fremtidsworkshop ved lektor fra Danmarks Biblioteksskole Michael Kristiansson den 10. december 2008 kl.10-15 på Odense Centralbibliotek.

Afrundingsmøde med fremlæggelse og diskussion af evalueringsrapporten den 13. maj 2009 kl.10-12 på Odense Centralbibliotek

1. Generelle data

Deltagerne – Hvem har deltaget og hvilke funktioner har de haft?

Nordfyn (Nordfyns Gymnasium og Nordfyns Biblioteker)

Lærebibliotekar Kjeld Jørgensen
(bindeled mellem lærere og gymnasieprojektbibliotekar)
Leder af Nordfyns Biblioteker Dorthe Schmidt Temberg
(bindeled mellem Nordfyns Biblioteker og projektbibliotekaren)
Rektor på Nordfyns Gymnasium Jørn-Aarup Kristensen
(har delvis stået for det finansielle, og har desuden deltaget i diverse møder).
Projektbibliotekar Bjarne Skibbild Christensen

Odense (Odense centralbibliotek og Odense Katedralskole)

Rektor Jens Thodberg Bertelsen
Lærebibliotekar Else Refstrup
Inspektør John Pedersen
Projektbibliotekar Camilla Reese Sejerø

Svendborg (Svendborg bibliotek og Svendborg Gymnasium)

Projektbibliotekar Tina Karina Mortensen
Pædagogisk Inspektør Lise Dengsø
Rektor Jesper Vildbrad
Lærebibliotekar Susanne Jørgensen
(fratrådte dette ansvar ved udgangen af skoleåret 2008)
Biblioteksassistent Marianne Unden
(fratrådte formelt pr. 1. november 2009, men reelt før sommerferien 2008)
Lærer Jesper Larsen
Lærer Jette Gade
Lærer Jesper Laub (fysik, matematik, naturfag - og datavejleder)
Publikumschef Nina Stentebjerg Hansen
Personale- og udviklingschef Søren Lind
Støtte og sparring folkebibliotekar Jess Dalsgaard, som tidligere har arbejdet på Otterup Bibliotek og var projektansvarlig på "Det refleksevene læringsmiljø".

Vestfyn (AssensBibliotekerne og Vestfyns Gymnasium)

Projektbibliotekar: Kirsten Bonde frem til 12. september 2008
Biblioteksleder: John Erik Petersen
Rektor: Kaj Nørholm, senere afløst af Ole Toft Hansen
Lærer: Jakob Bak

Tidsforbrug - Hvor mange timer har der været afsat til projektet om ugen?

Nordfyn: Projektbibliotekaren har været ansat 22 timer om ugen fra den 6. september 2007 til den 31. juli 2009.

Odense: Der har været afsat timer svarende til en halv stilling.

Svendborg: 18 timer. 9 timer betalt af Svendborg bibliotek og 9 timer betalt af Svendborg Gymnasium.

Økonomi - Hvad har projektet kostet på de enkelte projektsteder?

Nordfyn: Projektbibliotekarens årsløn (Løntrin 6 for bibliotekarer) x 1,35 (inklusive ferie og pension) x 22/37 (timeberegningfaktor) x 2 (antal år, projektet har været)

Odense: I alt kr. 200.000

Svendborg: 200.000 kr. (100.000 - 100.000 kr.) for bibliotekaren

2. Undervisningens omfang og modtagere

To ud af fire projektbibliotekarer er lykkedes med at undervise i et omfang, der reelt giver dem nogle erfaringer at arbejde videre med. Hvornår og hvordan skal der undervises? Hvad kan gøres for at én bestemt ting indlæres? Osv.

Nordfyn: Det samlede antal undervisningstimer er 118 fordelt på:

Efteråret 2007:

Informationssøgning, Litteraturlisten & Kvalitetsvurdering af internetkilder:

7 stk. 2.g klasser á et modul; I alt: 14 timer

Informationssøgning, Litteraturlisten & Kvalitetsvurdering af internetkilder:

6 stk. 3.g klasser á et modul; I alt: 12 timer

Foråret 2008:

Kvalitetsvurdering af internetkilder: 7 stk. 1.g klasser á et modul; I alt: 14 timer

Litteraturlisteautomaten via EMU: 7 stk. 2.g klasser á et modul; I alt: 14 timer

Efteråret 2008:

Informationssøgningskursus: 7 stk. 1.g klasser á et modul; I alt: 7 timer

Informationssøgningskursus: 7 stk. 2.g klasser á et modul; I alt: 14 timer

Informationssøgningskursus: 7 stk. 3.g klasser á et modul; I alt: 14 timer

Foråret 2009:

Kvalitetsvurdering af internetkilder: 7 stk. 1.g klasser á et modul; I alt: 14 timer

Litteraturlisten vha. værktøjet, Word 2007: 7 stk. 2.g klasser á et modul; I alt: 14 timer

Svendborg: Det samlede antal undervisningsmoduler er 124 fordelt på

Første år

For elever:

69 undervisningsmoduler på 1½ time fordelt på følgende klasser:

1.g: 28 moduler, 2.g: 17 moduler, 3.g: 17 moduler, 1. HF: 2 moduler, 2. HF: 5 moduler.

For lærere:

Et kursus i forbindelse med Dansk-Historie-opgaven og et for øvrige fag.

Individuel undervisning/vejledning af enkelte lærere. Ca. 5.

For bibliotekarer på Svendborg Bibliotek i forbindelse med Historie i bng.dk, orientering om 3.g AT og orientering om AT generelt.

Andet år

For elever:

55 undervisningsmoduler på 1½ time fordelt på følgende klasser:

1.g: 41, 2.g: 3 moduler, 3.g: 6 moduler, 1. HF: 1 modul, 2. HF: 4 moduler.

For lærere:

Et kursus i forbindelse med Dansk-Historie-opgaven

Individuel undervisning/vejledning af enkelte lærere. Ca. 3

For bibliotekarer på Svendborg Bibliotek: Orientering om 3.g AT samt orientering om AT generelt

Projektbibliotekar Tina Mortensen:

I det andet projektår valgte jeg at undervise knapt så mange timer - jeg var simpelthen ikke helt så opsøgende, og valgte i stedet at koncentrere mig om at udbygge bibliotekets tilbud overfor både lærere og elever samt at undervise/vejlede mine kolleger på Svendborg Bibliotek. En fejl i forhold til projektet, men nødvendigt for min faglige stolthed og for at have noget at tilbyde både lærere og elever på gymnasiets bibliotek. Jeg tror, det giver pote i sidste ende, men er en faldgrube, som er let at falde i. Jeg har derfor forsøgt at finde en balance og klare begge dele - som man jo gør på mange uddannelsessteder rundt om. (Dette bliver uddybet senere, red.)

Hvem er blevet undervist?

Projektbibliotekar Tina Mortensen:

Jeg har udarbejdet et grundmateriale, som jeg kalder "Kom godt i gang". Derudover har jeg skrevet materiale til alle fag, som jeg herefter tilpasser den enkelte undervisning. Hver gang jeg underviser, overvejer jeg, om eleverne skal have noget skriftligt. Det får de som regel, da min oplevelse er, at eleverne er glade for det og støtter sig til det. Det udleverede materiale er altid tilpasset den enkelte undervisning.

Et eksempel: Materialet jeg udleverede til AT forløbet "Unge og livsstil" har mere karakter af blot at være nogle links end egentlig undervisningsmateriale. Dette AT forløb egner sig bedst til gruppevejledning, og da eleverne dels arbejder med en undersøgelse, de selv udformer, dels er meget nye på gymnasiet, erfarede jeg i det første projektår, at det er "information overload" at undervise dem sammen i klassen. I det andet projektår var min intention i stedet, at eleverne skulle lære mig at kende og især blive opmærksomme på den hjælp, de kan få fra en bibliotekar.

Det var efter samråd med AT-lærerne, at jeg ændrede praksis. Lærerne ville egentlig blot have booket mig til undervisning som sidste år, men lod sig overbevise om at gruppevejledning var bedre. Det fungerede fint og klasserne var mere klar til undervisning i det andet AT-forløb, da de jo ikke "havde hørt det hele før". De lærere, jeg efterfølgende spurgte, syntes også, det fungerede bedre.

Når jeg har udarbejdet materiale, har jeg altid haft klassens overordnede problemstilling/opgave at udarbejde det skriftlige materiale ud fra. Mit mundtlige oplæg har så vidt muligt været ud fra elevernes opgaver, så eksemplerne er "virkelige". Det giver mig en god chance for at være velforberedt til undervisningen og gør også undervisningen mere relevant for eleverne.

Det interessante spørgsmål er om vi når gennem det hele og om eleverne lærer alt relevant? Det er ikke bombesikkert, men jeg holder regnskab med de enkelte klasser og noterer mig, hvad jeg har undervist i og hvordan det gik. På den måde når vi i løbet af et par år, gennem de relevante metoder til informationssøgning og eleverne bliver undervist i stof, der er relevant for dem her og nu.

Ulempen ved målrettet undervisning er, at hver klasse kræver individuel forberedelse for mig. En stor fordel er, at det kræver samarbejde og kontakt med læreren.

Projektbibliotekar Bjarne Skibbild Christensen:

Eleverne har udover den fastlagte undervisning kunnet søge individuel vejledning i forbindelse med informationssøgning, litteraturlisteudformning, kildekritik m.m. – og det har eleverne brugt flittigt, specielt i forbindelse med udfærdigelse af de større skriftlige opgaver, som Dansk-Historie-opgaven, Studieretningsopgaven og opgaver/synopsis i forbindelse med AT-forløb. Jeg har dog ingen specifik opgørelse over antal timer. Det eneste, som jeg kan sige, er, at eleverne har benyttet sig mere af min hjælpefunktion her i projektets andet år end i det første år. Alle elever uanset årgang har benyttet sig af min

hjelpefunktion. Dog med den klare tendens at jo længere eleverne er kommet hen i studieforløbet, jo mere har de brugt projektbibliotekaren, hvilket også er en af konklusionerne i min minirapport (se bilagsfortegnelse).

Projektbibliotekar Tina Mortensen:

Jeg har ikke tal på alle individuelle vejledninger. Mange - rigtig mange - elever har "reserveret mig", men mindst lige så mange har fået vejledning her og nu. Fra første projektår har jeg gemt bookingssedler fra 38 individuelle vejledninger og 29 fra andet projektår. Nogle gange har jeg samlet grupper i biblioteket, når der kom en klasse med samme emne og hjulpet dem "i bunker", eller fået dem til at hjælpe hinanden, således at elever som for eksempel lige havde fået gennemgået infomedia, kunne hjælpe deres klassekammerater.

Jeg har også vejledt og lavet aftaler pr. mail og pr. sms. Tendensen er tydelig: De klasser, jeg har undervist for nylig - eller blot besøgt ganske kort er mere tilbøjelige til at søge min kontakt for at få individuel vejledning. De korte besøg i klasserne, har jeg ikke talt med som undervisning, da jeg blot (efter aftale med læreren) har "stukket hovedet ind" i klassen og mindet eleverne om muligheden for at lave aftaler med mig og budt dem velkomne i biblioteket, når de havde behov for min hjælp. Jeg har også nogle "faste kunder" som finder mig uanset hvad, men det er jo formodentlig de elever, som også er faste lånere på folkebiblioteket.

Det er i øvrigt skægt at observere, at nogle elever først kommer på biblioteket, når de har brugt lang tid på selv at lede. På det tidspunkt er de ret opgivende og deres tålmodighed er meget kort. Så er det en stor fordel, at jeg i forvejen kender lidt til deres emne og opgaveform og bedre kan spørge ind til elevens problemstilling. Meget ofte har vi fundet relevant stof på kort tid - til elevernes store forundring!

Projektbibliotekar Bjarne Skibbild Christensen:

Et eksempel [på arbejdet med "aktioner" undervejs i projektet]: Det generelle indtryk af 2.f's Dansk-Historie-opgave er, at eleverne stort set ikke har brugt det Notehæfte, som jeg udleverede til Informationsøgningskurset den 12. oktober, i forbindelse med udformning af deres litteraturlister. Litteraturlisterne er meget mangelfulde. Dvs.:

- De har glemt at invertere forfatternavne
- De har ikke lavet en samlet litteraturliste over alle materialetyper, dvs. bøger, www-dokumenter, tidsskrifter, avisartikler m.m.
- Litteraturlisterne er ikke ordnet alfabetisk
- Den er mangelfuld, dvs. der er ikke altid oplyst: udgivelsesår, forlag, udgivelsessted, undertitel m.m.

Konklusionen bliver (efter samtale den 20. december med 2.f's dansk- og historielærere) at 2.f i januar/februar 2008 skal have et modul med gentagelse af, hvordan man laver en litteraturliste og så skal værktøjet Litteraturlisteautomaten introduceres.

Efter modulet fik jeg en kopi af 2.f's synopser den 2. april, og konklusionen var: Jeg kan generelt tydeligt se, at de har brugt værktøjet: Litteraturlisteautomaten. Der er dog stadig plads til forbedringer, men der er virkelig sket en meget stor forbedring set i forhold til litteraturlisterne for Dansk-Historie-opgaverne fra efteråret 2007!

3. Deltagelse i møder

Intentionen med at stille spørgsmål ang. antallet af afholdte møder mellem projektbibliotekaren og forskellige parter i projektet er at indikere, hvor integreret projektbibliotekaren har været i gymnasiets mødekultur. Hvis projektbibliotekaren står uden for de møder, hvor skolens pædagogiske linje, fagfordeling, nye ministerielle krav og årets gang diskuteres – så er projektbibliotekarens mulighed for at integrere sig og målrette sin faglighed mod gymnasiets behov alvorligt begrænsede. Det handler om at give projektbibliotekaren adgang til at tilegne sig den (nødvendige) viden at kommunikere ud fra.

Møder med ledelserne

Nordfyn: Fire møder gennem projektet, hvor bibliotekets og gymnasiets ledere samt lærerbibliotekar og projektbibliotekar har mødtes.

Odense: Projektbibliotekaren har deltaget i flere møder med rektor, inspektør og lærerbibliotekar gennem de to år, men især i begyndelsen af det 1. år og i begyndelsen af det 2. år

Svendborg: Fem møder mellem gymnasiets og bibliotekets ledere samt projektbibliotekar. Ca. seks møder mellem projektbibliotekaren og Bibliotekets ledelse. Ca. ti møder mellem projektbibliotekar og pædagogisk inspektør på gymnasiet. Mest i forbindelse med planlægning af undervisning og kontakt til lærere. Desuden møder mellem projektbibliotekaren, pædagogisk inspektør på gymnasiet og gymnasiebibliotekar i forbindelse med projektbibliotekarens evaluering af undervisning af 3.g'erne i første projektår

Pædagogiske rådsmøder

Nordfyn: Deltagelse i et møde hvor projektbibliotekaren fremlagde tanker om standardisering af litteraturlister vha. Litteraturlisteautomaten

Odense: Projektbibliotekaren har deltaget i flere møder med rektor, inspektør og lærerbibliotekar gennem de to år, men især i begyndelsen af det 1. år og i begyndelsen af det 2. år

Svendborg: To møder, hvor projektbibliotekaren kort har præsenteret projektet. Dette gentages ved årets afslutning.

Lærer teammøder

Her er forskel mellem de lokale projekter. Projektbibliotekaren på Nordfyn har ikke deltaget i denne type møder hvorimod projektbibliotekaren i Odense har deltaget i nogle og i Svendborg ...

Projektbibliotekar Tina Mortensen:

[Jeg har deltaget i] alle klasse teammøder (på nær et par enkelte, hvor jeg efterfølgende opsøgte teamlederne) ved skolestart begge skoleår, mange teammøder og AT planlægningsmøder undervejs. Til PR møderne har jeg ikke følt den store interesse [fra lærernes side. Mange] har ikke helt forstået projektet, tror jeg. Teammøderne derimod er meget bedre og praktisk orienterede. Her er lærerne selv med til at planlægge, hvad jeg skal bruges til og hvornår.

Andre møder

Nordfyn: To biblioteksudvalgsmøder mellem lærere, bibliotekarer og elever. Desuden fire møder mellem de fire projektbibliotekarer.

Projektbibliotekar Tina Mortensen:

En masse uformelle "møder" eller samtaler med lærerne om metoder eller undervisningsindhold. Jeg har fået gode råd til tilrettelæggelse af undervisningen, vi har sammen aftalt, hvad der ville passe en given klasse bedst - eller endda hvad der ville passe enkelte elever bedst. På en personaletur aftalte en lærer og jeg for eksempel et forløb, hvor hendes undervisning i at lave problemformulering og min undervisning i informationssøgning blev knyttet nøje sammen. Vi havde aftalt en del før vores fælles undervisning og improviserede undervejs ved bl.a. at afbryde hinanden og tilføje elementer fra vores egen faglige vinkel. Det fungerede fint og jeg har siden brugt elementer af det i andre klasser sammen med andre lærere. I det første projektår deltog jeg et par gange i klassers projektfremlæggelse og skriftlige aflevering (klasser jeg havde undervist) og var derefter med til votering i forhold til karaktergivning og med til at give eleverne mundtlig feedback på opgaverne. Jeg har også deltaget i vejledningsmøder sammen med lærerne, hvor vi sammen vejledte eleverne i informationssøgning og opgavens problemformulering.

4. Rektorerne bidrag til evalueringen

Hvad arbejder vi hen imod (fx ansættelse af bibliotekar, nye projekter lokalt m.m.)?

Rektor Jørn-Aarup Kristensen, Nordfyn:

På baggrund af erfaringer fra tidligere projekt med Otterup Bibliotek har målsætningen for dette projekt været at uddybe gymnasiets brug af en fagbibliotekar i samvirke med Nordfyns Bibliotek. Det bedste var efter min mening, at bibliotekaren kunne forene de to arbejdspladser, således at han/hun bevarer den stadige kontakt med et fagligt biblioteksmiljø og samtidig være tilgængelig på gymnasiet ca. 3 dage om ugen. Af økonomiske grunde er det desværre ikke muligt at videreføre den model ud over sommeren 2009.

Vi har derfor truffet beslutning om at ansætte bibliotekaren i en fuldtidsstilling på gymnasiet, og vi har med Nordfyns Bibliotek truffet aftale om at udvikle en samarbejdsform på det grundlag.

Rektor Jens Thodberg Bertelsen, Odense:

Vi arbejder hen imod en tredeling af skolens bibliotek i en museal afdeling, en brugsafdeling og en elektronisk båret afdeling. [Desuden mod] en bemandet åbning af bibliotekets afdelinger 6-7 timer hver skoledag en fuldtidsansættelse af en biblioteksuddannet undervisningsbibliotekar, assisteret af skolens lærerbibliotekar og evt. en biblioteksassistent (fx i jobtræning).

Rektor Jesper Vildbrad, Svendborg:

Ansættelse af bibliotekar, som både kan undervise i og tage sig elevernes informationskompetenceudvikling og almindelig biblioteksbetjening.

Hvad har gymnasiet fået ud af projektet?

Rektor Jørn-Aarup Kristensen:

Vi har nu fået opbygget et fast kursusprogram for alle vore elever, således at de får styrket deres informationssøgningskompetence. Samtidig har eleverne modtaget undervisning i en række tekniske krav, som man kan stille til en god opgave. Denne undervisning gives nu på en ensartet måde. Med gymnasiereformen er den studieforberegende profil blevet markeret tydeligere, og mange af vore elever er første generations gymnasieelever. De kan derfor ikke regne med hjemlig støtte til løsning af en række af de opgaver, som knytter sig til konstruktionen af større skriftlige besvarelser. Vi

har derfor prioriteret, at give dem mulighed for støtte til løsning af disse udfordringer. (Jeg tror, at Lars Olsen har fat i noget rigtigt).

Rektor Jens Thodberg Bertelsen: Skolen har med projektet fået indsigt i forskelle mellem bibliotekskulturen og skolekulturen, fx hvad angår ledelsesformer og forventninger til medarbejdere.

Hvad har du som rektor fået ud af projektet?

Rektor Jørn-Aarup Kristensen:

I forbindelse med gymnasiereformen er det jo mit overordnede ansvar, at der sker en relevant pædagogisk udvikling på skolen. Biblioteksprojekterne har for mig betydet en større klarhed i begrebsdannelsen "det refleksive". Hvis vi skal hjælpe vore elever med at blive studieegnede, så må vi også gøre dem mere bevidste om deres læreproces og mere aktive med hensyn til at udvikle sig. Jeg taler ikke om "ansvar for egen læring", men om at eleverne bliver mere bevidste om en læringscirkel, hvor de selv yder mere i processen. Derfor er det vigtigt i projektets videreførelse (dagligdag), at vi bringer lærer og bibliotekar tættere på hinanden i planlægningen af undervisningen.

Rektor Jens Thodberg Bertelsen

Som rektor er jeg blevet klar over,

- at det ikke er tilstrækkeligt at dele en undervisningsbibliotekar med en anden arbejdsplads (for eksempel et bibliotek)
- at forbindelsen mellem undervisningsbibliotekaren og det offentlige biblioteksvæsen skal etableres på en anden måde end gennem delt ansættelse
- at undervisningsbibliotekaren skal integreres i skolens virke – såvel i som omkring undervisningen
- at undervisningsbibliotekaren også skal have en opsøgende funktion
- at der skal skabes tid til at undervisningsbibliotekaren både kan forestå traditionelt biblioteksarbejde og indgå i såvel kvalificering af lærernes vejledning af eleverne som vejledning/kurser for elever – både ved egen kraft og gennem samarbejde med lærerbibliotekar henholdsvis biblioteksassistent.

Rektor Jesper Vildbrad: Et fint samarbejde med biblioteket som lægger op til fortsættelse

Hvad tror du, lærerne har fået ud af projektet?

Rektor Jørn-Aarup Kristensen:

Jeg tror, at mange lærere har haft den opfattelse, at de var gode informationssøgere. Projektet har lært os, at der er plads til forbedringer. Det har været en lettelse for mange

lærere at vide, at eleverne har modtaget en kompetent undervisning i informationssøgning. En del lærere har benyttet samarbejdet med bibliotekar i planlægning af undervisning. Men vi kan komme længere ad den vej, og det skal der arbejdes videre med, når vi får bibliotekaren i heltidsbeskæftigelse.

Rektor Jens Thodberg Bertelsen:

Lærernes udbytte har været delt. Enkelte har fået rigtig meget ud af samarbejdet, mange har fået noget ud af, mens en del ikke har næret interesse ved projektet eller følt at have tid dertil.

Rektor Jesper Vildbrad:

[Projektet har g]ivet lærerne redskaber til det videre arbejde og lettet dem med de øvrige opgaver, som knytter sig til projekter og AT-forløb/SRP/SRO.

Hvad tror du, eleverne har fået ud af projektet?

Rektor Jørn-Aarup Kristensen:

Den ensartede og kompetente undervisning i opgaveskrivningens tekniske sider (Litteraturlister, henvisninger osv.) er fra et elevsynspunkt et klart fremskridt. Undervisningen i informationssøgning giver et løft til elevernes søgning og bedømmelse af kilder til viden. Den lette adgang til viden på nettet gør netop denne bedømmelse særlig vigtig. På det område kan undervisningen med anvendelse af øvelser ikke blive tydelig nok. Det vil vi arbejde yderligere med.

Det er mit indtryk, at eleverne også er blevet mere kvalificerede biblioteksbrugere. De kan klarere formulere, hvad det er, de har brug for, når de henvender sig til biblioteket. Bibliotekarens tilstedeværelse i biblioteket med rådgivning har tydeligvis placeret skolens bibliotek som en central kilde til oplysninger for vore elever. Antallet af arbejdende elever i biblioteket er stigende.

Eleverne har ikke mulighed for at bedømme den mere dybtgående forandring af den pædagogiske praksis, hvor jeg ser biblioteksprojektet som en aktiv krystallisor.

Rektor Jens Thodberg Bertelsen: Også her har udbyttet været delt.

Rektor Jesper Vildbrad:

[Eleverne er b]levet bevidstgjorte om det vigtige i at kunne søge de relevante informationer. [Desuden har de fået] kendskab til biblioteket og mulighederne for informationssøgning [samt] kontakt til bibliotekaren

5. Lærernes og bibliotekarernes bidrag til evalueringen

Den overordnede konklusion af alle udsagn nedenfor er at projektbibliotekaren har bidraget til en ensartet opkvalificering af elever og læreres informationssøgning – og at den bibliotekariske kompetence hører hjemme på gymnasiet. Lærerne bliver ”fritaget” for en del arbejde med informationssøgning og synes generelt det er befriende at kunne henvise til faglig ekspertise på området. Ligeledes kan bibliotekaren være med til at sætte en fælles standard hvad noter og litteraturlister angår – et felt hvor eleverne typisk er forvirrede pga. mange læreres mange forskellige forventninger.

Hvad arbejder vi hen imod (fx ansættelse af bibliotekar, nye projekter lokalt m.m.)?

Lærebibliotekar Kjeld Jørgensen, Nordfyn:

På Nordfyns Gymnasium havde vi før dette projekt i tre år samarbejdet med Otterup Bibliotek, så modellen med en faguddannet bibliotekar på Gymnasiet var ikke ny. Der havde dog været pause et par år, så for eleverne og en del af lærerne var det alligevel nyt. Vores udgangspunkt var de erfaringer, der var opsamlet gennem det tidligere samarbejde.

Stikord set gennem mine briller:

Der er mange umiddelbare hurdle, når man kommer udefra til gymnasiet. Jeg så det som min opgave at forsøge at hjælpe Bjarne så godt som muligt på vej. Det drejer sig bl.a. om informationssystemet (intranet og fronter), om forståelse af de bindinger, der ligger i skemastrukturen, om praktisk brug af projektorcomputere og PowerPoint, om organisering i studieretninger, om terminologi og indhold i de store opgaver, der indgår i et helt gymnasieforløb...

På baggrund af de tidligere erfaringer var det fra start planen af få skruet forløb sammen, så alle elever fik en trinvis oplæring vedrørende informationssøgningsmæssige udfordringer og lignende. Altså at de enkelte elever skulle opleve Bjarne i undervisningssammenhæng et pænt antal gange i deres gymnasieforløb. Endvidere skulle indslagene ligge på tidspunkter, hvor det havde ekstra relevans for eleverne – og her valgte vi at lægge det op til nogle af de store opgaver.

Ideelt set skulle undervisningsforløbene laves specifikt til hver enkelt klasse, så det bedst muligt blev bundet op på de fag, eleverne har i deres studieretning. På den lange bane bliver det noget af en udfordring for bibliotekaren – og der vil med denne model hele tiden være behov for solid tid til forberedelse til hvert enkelt modul. I praksis valgte vi en model, hvor indholdet til hver enkelt klasse reelt var det samme – men i nogle tilfælde kunne anvendes eksempler, der var specielt relevante for klassen. Her kunne kræfterne altså bruges til at lave et godt forløb til samtlige klasser på den aktuelle årgang. Og bibliotekaren slap for at skulle bruge en masse tid på bogholderi.

Jeg havde også lavet en plan for, hvornår indslagene skulle ligge i de enkelte årgange, så bibliotekarens undervisning blev spredt ud. Der er sket nogle strukturtilpasninger undervejs, bl.a. med beliggenheden af nogle af de store opgaver og hermed er bibliotekarindslagene også tidsmæssigt blevet justeret. På indholdssiden er der også sket store justeringer – som oftest på initiativ af Bjarne. I starten gav jeg en del sparring både med hensyn til indhold og form, men på nuværende tidspunkt planlægger Bjarne meget selvstændigt. Dog er jeg fortsat inde over med det organisatoriske, altså med at få indpasset undervisningsindslagene i praksis i skemaet. Her har jeg sørget for at være i meget god tid med forespørgsel hos de kollegaer, som har været involveret undervejs og sørget for at køre et højt informationsniveau. Endvidere at sprede det ud, så det så vidt muligt hele tiden er nye fag, der kommer i spil i hver enkelt klasse. Det har været formuleret som et tilbud og over 95% af de adspurgte har taget imod tilbudet. Jeg har fra starten håbet på, at der kunne blive tale om en permanent løsning – altså at det kunne føre til en fortsat delt ansættelse mellem Nordfyns Biblioteker og Gymnasiebiblioteket. Og så ret hurtigt Bjarne som en god mulighed i en fremtidig rolle som daglig leder af gymnasiebiblioteket. Nordfyns Biblioteker har desværre måttet trække sig fra ansættelsessamarbejdet, men er positive over for et praktisk samarbejde, så Bjarne fortsat kan få faglig inspiration derfra. Men hvis alt går efter planen bliver Bjarne ansat på Nordfyns Gymnasium (dette er sket, red.). Arbejdsopgaverne er endnu ikke endeligt aftalt, men udover undervisning og konsulenttjeneste kommer der givetvis også en række mere traditionelle bibliotekaropgaver. Og måske også opgaver, som bibliotekarer plejer at have folk til ...

Mange ting fungerer fint, men der er også fortsat mange udviklingsmuligheder. Vi har nu en plan, der sikrer at samtlige elever får basal viden om informationssøgning og lignende, men herudover kan jeg sagtens forestille mig, at flere og flere lærere vil finde ud af søge bistand hos Bjarne i forbindelse med informationssøgningsudfordringer i konkrete undervisningsforløb.

Siden projektets start er antallet af enkeltelever, der søger konsulenthjælp hos Bjarne vokset rigtig meget og det har ikke toppet endnu. Her hjælper det godt, at Bjarne fremover kan træffes et større antal timer på gymnasiet. Vi har også talt om at eksperimentere med, at det skal være et must for eleverne at søge konsulenthjælp hos Bjarne i forbindelse med informationssøgning og lignende ved optakten til deres studieretningsprojekt.

Lærer Jesper Larsen, Svendborg:

Det vil helt klart styrke undervisningen, hvis der på skolen fast var en bibliotekar, der kunne hjælpe eleverne (og lærerne) med informationssøgning i forbindelse med større opgaver, synopsis, gruppearbejde mv. En fast bibliotekar kunne også stå for informationssøgningskurser for elever og lærere på samme måde, som det er forløbet under projektet.

Projektbibliotekar Tina Mortensen, Svendborg:

Jeg mener bestemt, gymnasiet bør ansætte en bibliotekar i tilstrækkeligt mange timer til at vedkommende kan opfylde behovet for både det "daglige bibliotek", formidlingen af det "daglige bibliotek" og de tilbud der findes her OG en bibliotekar som har tid og mulighed

for at deltage i undervisningen. Undervisningen i informationssøgning, mener jeg faktisk, er bibliotekarens vigtigste arbejdsopgave, men det er svært at udføre dette arbejde, hvis det "daglige bibliotek" med indkøb, orden og fremskaffelse ikke fungerer. Bl.a. fordi alle forventer, at bibliotekaren klarer dette arbejde uanset hvilke aftaler, der er truffet.

Kan man så spare en lærertime, når bibliotekaren underviser? Ja, det kunne man gøre, men min oplevelse er, at det er meget vigtigt, at læreren er til stede. Læreren tilstedeværelse markerer overfor eleverne, at dette er værd at lytte på - at bruge tid på. Læreren ved, hvad der er foregået og kan efterfølgende vejlede eleverne i forhold til informationssøgning og ved, hvilke muligheder, der findes. Læreren vejleder i problemformuleringer, opgavens indhold og opgavens formalia (som for eksempel sideantal, forsideblanketter m.m.), mens bibliotekaren underviser i at søge informationerne. Specielt problemformulering og søgning hænger nøje sammen, så det er en stor fordel for eleverne og skaber helhed, at lærere og bibliotekar er til stede samtidig.

Lærer Lars, Svendborg:

Svendborg gymnasium burde arbejde hen imod en ansættelse af en bibliotekar med et større timetal end det, jeg forstår, at der sigtes imod. Gymnasireformen lægger med forskellige nye opgaveformer op til, at eleverne i lange perioder skal arbejde mere selvstændigt, især i forhold til AT og SRP, men også i forskellige andre sammenhænge. Hvis skolen skal tage denne intention alvorligt, bør der stilles faglig ekspertise til rådighed for eleverne – og vi har mange elever – i disse perioder. Det kan være svært for den enkelte lærer både at have fokus på vejledning i forhold til genre og genrekrav, hvilket ofte kræver en del individuel vejledning af den enkelte elev, og samtidig tage sig af materialesøgning i forhold til de enkelte elevers individuelle projekter. Vi har jo som udgangspunkt 30 i klasserne. Her har bibliotekarens indsats givet et mærkbart løft både i forhold til lærerens arbejdsbetingelser og i forhold til kvalitet for eleverne.

Hvad har gymnasiet fået ud af projektet?

Lærebibliotekar Kjeld Jørgensen:

Informationssøgning spiller en stadig større rolle for gymnasieelever og mulighederne (på godt og ondt) øges hastigt. Her ser jeg det absolut som et stort aktiv, at eleverne kan tilbydes opdateret ekspertundervisning. Og at de kan få individuel konsulenthjælp, hvor det er nødvendigt. For én ting er, at høre om bibliotek.dk, bibliotekernes netguide, sikker udformning af litteraturliste ... – noget andet er, når man pludselig skal gøre det i praksis. Gennem projektet har vi fået Bjarne oplært i mange gymnasierelevante ting – herunder indsigt i, hvordan undervisningsforløb udvikles og gennemføres. Bjarne har udarbejdet en række undervisningsforløb, som vil være af stor værdi for en eventuel fremtidig afløser for. Men på trods af forløbene vil det være en krævende proces at få "uddannet" en afløser. Så ...

Et fortsat godt samarbejde mellem Nordfyns Gymnasium og Nordfyns Biblioteker er også centralt. Og her kan sagtens vise sig spændende udviklingsmuligheder. Bjarne har også

ydet en aktiv rolle ved udformningen af vejledninger til de større skriftlige opgaver og i det hele taget til, at der er fundet fælles fodslag på en række områder (udformning af litteraturliste, litteraturhenvisninger, ...)

Vi kan måske også få et indtryk af, hvad gymnasiet har fået ud af projektet ved at forestille os at vende tilbage til situationen før projektet. Det ville stille store krav til de enkelte lærerteams at sørge for kvalificeret undervisning i de aktuelle områder. Og hvad med alle de elever, som nu søger konsulentbistand hos Bjarne i forbindelse med informationssøgning ved især de store opgaver? Der ville vist blive overset mange søgemuligheder, hvis denne udfordring skulle klares uden biblioteksekspertise.

Lærer Jesper Larsen:

Gymnasiet har fået en meget mere systematisk tilgang til det at søge informationer. Hvor arbejdet med informationssøgning før var op til lærernes (svingende) kompetencer på dette område, er det nu blevet systematiseret på en sådan måde, at alle elever i alle klasser principielt er blevet klædt godt på til at søge informationer til deres arbejde. Projektet er blevet gennemført på det helt rigtige tidspunkt, da kravene til at eleverne selvstændigt søger materiale til deres arbejde, er blevet øget efter gymnasireformen. Hertil kommer at projektet også har fungeret som efteruddannelse af lærerne, der er blevet langt bedre klædt på til at vejlede eleverne i informationssøgning.

Lærer Jette Gade, Svendborg:

En opkvalificering af informationssøgning generelt + at eleverne ikke nødvendigvis har "skullet gå i byen" = for eksempel Svendborg bibliotek for at få assistance.

Projektbibliotekar Tina Mortensen:

Et mere aktuelt biblioteksudbud - ikke alene bøger, men også relevante hjemmesider, som eleverne bliver henvist til. Et bedre udbygget bibliotek (jeg har forsøgt at købe op, hvor der er store huller i bogbestanden, men alt nås ikke på 1 år. For eksempel nye bøger om mange emner, udenlandsk litteratur og tv-udsendelser fra CFU), og en professionel vejledning af eleverne i biblioteket.

Jeg håber også meget, gymnasiet ser bibliotekaren som en medproducent af elevernes faglige udbytte, og ikke blot en person, der vedligeholder og evt. udbygger en samling.

Lærer Jesper Laub:

Matematiske/naturvidenskabelige emner er ofte af en så teknisk karakter, at man ikke kan forvente at personer uden uddannelse indenfor disse fag kan kvalificere søgning og vurdere kvalitet af resultater. Derfor har jeg personlig nok ikke fået så meget ud af projektet.

Lærer Lars, Svendborg:

Det afhænger nok af, hvem der spørges. Ledelsen har åbenbart fået en ekstra udgift, lærerne har fået støtte i en udfordrende arbejdsituation og eleverne har fået en ekstra ressourceperson, som kan yde hjælp i forbindelse med opgaveskrivninger, som en stor del af dem står fremmede overfor.

Der har i de seneste år været en del debat om, hvorvidt de nye opgaveformer i gymnasiet er med til at fremme social skævhed i uddannelsessystemet. (Lars Olsen: Den nye ulighed, f.eks) Man taler om, at elevens "netværk er til eksamen" i forbindelse med de store skriftlige opgaver. Men det er jo desværre ikke alle elever, der har det fornødne netværk. Jeg mener, at bibliotekarordningen er med til at rette op på sådanne uligheder. I det mindste er der med den et sted, som læreren kan henvise den elev til, som kommer fra forhold, som er fremmede overfor bøger og teoretisk uddannelse.

Hvad har du som bibliotekar/lærer fået ud af projektet?

Lærer Jesper Larsen:

Som lærer er jeg blevet opkvalificeret i informationssøgning – især de muligheder som elektroniske søgemuligheder giver for hurtigt og effektivt at søge materiale. Det er både til gavn i min egen forberedelse og i min vejledning af eleverne.

I forbindelse med projektarbejde, større opgaver, synopsisarbejde mv. har jeg i højere grad været i stand til at fokusere på andre aspekter end informationssøgningen i min vejledning, hvilket har frigivet ressourcer i vejledningen.

Det har været en god hjælp, at man i vejledningen har kunnet henvise eleverne til at få personlig vejledning til informationssøgningen hos en bibliotekar på skolens bibliotek, som de kender på forhånd.

Lærer Jette Gade:

Da jeg ikke er specielt skrap inden til informationssøgning generelt, må jeg indrømme, at mine klasser er blevet langt bedre klædt på, end hvis de kun havde kunnet trække på mine kompetencer. Jeg har desværre ikke selv i tilstrækkelig grad brugt muligheden for at blive opkvalificeret, men den har garanteret været der og jeg håber, jeg i de sidste måneder af projektet kan nå at blive coachet lidt.

Projektbibliotekar Tina Mortensen:

Det har været fagligt og pædagogisk meget udfordrende, så jeg har lært en masse, både fagligt, pædagogisk og personligt. Det har været sjovt at "komme ud af biblioteket". Jeg er helt sikkert blevet bedre til at bede om hjælp, da der jo har været mange ting, jeg ikke kunne klare på egen hånd. Til gengæld har jeg også lært at, jeg ikke fungerer godt alene - jeg behøver sparringspartnere.

Lærer Jesper Laub:

Jeg har indtryk af, at mange kolleger, specielt i mere alment tilgængelige fag, har haft glæde af kvalificeret informationssøgning.

Lærer Lars, Svendborg:

Jeg har personligt lært en del om søgning i diverse baser ved at følge bibliotekarens undervisning af eleverne. Jeg har også været tilfreds med, at jeg med god samvittighed kunne sige, at jeg med denne undervisning levede op til læreplanens krav om, at eleverne skal introduceres til struktureret informationssøgning.

Hvad, tror du, lærerne på gymnasiet generelt har fået ud af projektet?

Lærebibliotekar Kjeld Jørgensen:

Som lærebibliotekar er det klart en tilfredsstillende, at vi via Bjarne har mulighed for at yde eleverne mere kvalificeret hjælp end tidligere – såvel med hensyn til den undervisningsmæssige indsats som i det daglige. Og jeg er selv blevet opmærksom på en række muligheder, som jeg ikke kendte til tidligere. Med Bjarne har vi kunnet holde biblioteket længere åbent end tidligere – det ser jeg som et stort aktiv for eleverne og kollegerne.

Som lærer: det er rart at vide, at biblioteket/Bjarne giver eleverne undervisning i en række basale ting vedrørende informationssøgning og lignende. Det vil være rart med et mere detaljeret kendskab til, hvad eleverne præsenteres for på de forskellige tidspunkter, så der bedre kan følges op på det i undervisningen. Som lærer nyder jeg at slippe for at spekulere på undervisning omkring udformning af noter, litteraturliste og lignende i forbindelse med de større opgaver. Tidligere blev jeg tit mødt med, at det jeg sagde, ikke stemte godt overens med, hvad kollega x havde sagt – og det var ærlig talt en lidt træls situation, som ikke var nem at løse tilfredsstillende.

Netop ved de store opgaver giver jeg ofte en del tips vedrørende informationssøgning, men det er rigtig rart at kunne henvise elever til at søge yderligere konsulenthjælp hos Bjarne.

Lærer Jesper Larsen:

De lærere, der har gjort brug af tilbuddet i undervisningen, er jeg sikker på har fået opkvalificeret deres viden til gavn for egen forberedelse og vejledning af eleverne. Generelt er det også min fornemmelse, at der er kommet mere fokus på informationssøgning i planlægningen af undervisningen, da informationssøgningsarbejdet er blevet en integreret del af den overordnede planlægning for eksempel i AT-forløb.

Lærer Jette Gade: Biblioteket er blevet en mere "naturlig", integreret og anvendt del af gymnasiet.

Projektbibliotekar Tina Mortensen:

Det er forskelligt, tror jeg. Der er helt sikkert nogle lærere, som ikke har opdaget, hvad jeg laver. Generelt tror jeg dog, at lærerne har fået øjnene op for, at informationssøgning er en integreret del af elevernes opgaveløsning. Mange lærere har tidligere været utilfredse med elevernes unuancerede Google søgninger og for meget Wikipedia, men har ikke tidligere haft (tror jeg) ret mange andre alternativer at tilbyde eleverne.

Pga. AT-opgaver, som breder sig fagligt meget vidt, bliver lærernes faglige paratviden virkelig sat på en prøve, og de kan naturligvis ikke vejlede eleverne, som de tidligere var i stand til ud fra bøger, de selv kender. Jeg tror, lærerne har fået redskaber til selv at søge mere nuanceret, og et par af dem har givet udtryk for, at de nu også vejleder eleverne i at søge - det synes jeg er fantastisk.

Hvad, tror du, eleverne har fået ud af projektet?

Lærerbibliotekar Kjeld Jørgensen:

De er blevet mere informationskompetente. De er sluppet for en del forvirring, men de er ikke nødvendigvis klar over det. Her tænkes på problemet nævnt tidligere med, at for mange af os ikke var helt klare i mødet med hensyn til kravene til formalia i forbindelse med de store opgaver. Så eleverne fik "før Bjarne" divergerende oplysninger om brugen af litteraturhenvisninger og lignende.

Gennem det lange seje træk over alle tre år bliver eleverne præsenteret for en lang række søgemuligheder, som kun enkelte elever blev undervist i tidligere (de elever, der havde lærere med ekstra indsigt i disse områder). Kendskabet til de forskellige muligheder bygges op lidt efter lidt over de tre år, så måske er mange ved slutningen af 3.g ikke opmærksomme på betydningen af de biblioteksmæssige indslag. Men sådan er det vel med mange typer undervisning – bl.a. afspejlet i kommentaren: jamen, jeg har jo aldrig skullet bruge matematik til noget!

Mange elever har stor gavn af at kunne trække på konsulenthjælp fra Bjarne, specielt ved informationssøgning til de store opgaver, der ligger i gymnasieforløbet.

Lærer Jesper Larsen:

Eleverne har fået en langt mere systematisk viden om informationssøgning, end de ellers ville have fået. Min erfaring er, at mange har fået udviklet gode generelle kompetencer, som de har haft gavn af i andre situationer, hvor de skulle søge informationer. Mange elever har umiddelbart haft den opfattelse, at google var den eneste relevante måde at søge informationer, men har i forbindelse med projektet fundet ud af at google med fordel kan suppleres med mange andre søgestrategier.

Efter et indledende kursus i informationssøgning, typisk i forbindelse med et AT-forløb, har jeg haft gode erfaringer med at få Tina Mortensen ned i klassen ved senere projekter, større opgaver mv. Her har undervisningen været afviklet som workshop, hvor eleverne har haft mulighed for, individuelt eller i små grupper, at få dels faglig vejledning af mig og vejledning i informationssøgning til netop deres emne af Tina. Jeg har en enkelt gang oplevet, at det indledende kursus stort set er blevet gentaget næste gang, eleverne skulle arbejde med informationssøgning. Det virkede ikke særligt godt. I stedet for at gentage informationerne i fællesskab havde eleverne behov for at få aktiveret den viden de allerede havde fået (og måske også til dels glemt).

Mange af eleverne har også haft stor glæde af muligheden for at få personlig vejledning på biblioteket i forbindelse med større opgaver mv. For manges vedkommende er det tvivlsomt, om de ville have opsøgt en bibliotekar, som de ikke kender, for eksempel på Svendborg Bibliotek

Lærer Jette Gade:

Den tryghed det giver, at man altid kan få hjælp fra en kvalificeret fagperson, hvis læreren ikke har haft mulighed for at hjælpe. Desuden en øget bevidsthed om andre muligheder end at Google sig frem til litteratur!

Bibliotekar Tina Mortensen:

En gruppe elever finder mine metoder meget besværlige og vil hellere bare Google! Langt de fleste elever tager dog imod undervisningen og bruger relevante databaser sideløbende med Google. Især får eleverne noget ud af undervisning, når de både bliver undervist sammen i klassen og efterfølgende får individuel vejledning.

I løbet af de 2 år jeg har været her, kan jeg se en god udvikling hen imod en større udnyttelse af for eksempel skolens betalingsdatabaser. Mange elever bruger efterhånden også Skrivopgave.dk, bng.dk og bibliotek.dk. Det er dog også tydeligt, at det kræver mere end et undervisningsmodul at "overbevise" eleverne.

I foråret 2009 havde jeg en dejlig oplevelse. En elev fra en HF klasse kom hen til mig efter at jeg havde hjulpet ham i biblioteket og undskyldte, at han havde været så uinteressert, da jeg havde undervist i klassen. Nu (efter han havde fået individuel vejledning) kunne han godt se nytten af diverse biblioteks-databaser. Jeg har senere set ham flere gange på Svendborg Bibliotek, hvor han aldrig havde været tidligere.

At lærerne er blevet klædt bedre på til at søge efter informationer og til at vejlede eleverne i informationssøgning, tror jeg næsten er det vigtigste - det kommer eleverne til gode i den daglige undervisning. Derfor har jeg satset meget på kontakt med lærerne. Desværre fik jeg af forskellige årsager ikke afholdt kursus for nye lærere, vikarer og uddannelsesstillinger i starten af skoleåret. Det er bestemt en mangel, som jeg er meget ked af, og det bør helt bestemt være en del af lærernes introduktion til skolen, at de straks kommer igennem en introduktion til biblioteket og lidt senere bliver tilbudt søgekurser. Jeg er helt sikker på, de gerne vil.

Lærer Jesper Laub: Mine elever har givet udtryk for, at de har haft glæde af at blive bevidstgjort om andre muligheder end simpel brug af Google.

Lærer Lars, Svendborg:

De er generelt glade ved enhver støttemuligheder i forhold til de krævende opgaver, som jeg har omtalt. Jeg kan se, at min klasse udnytter de ting, de har lært, med hensyn til søgning. Det er en klar forbedring i forhold til tidligere samt en væsentlig udvikling af elevernes studiekompetence. Udviklingen af denne er helt central i gymnasiets virke i dag, hvis man ser på intentionerne bag reformen.

Hvad ville du gøre anderledes i et lignende projekt?

Lærerbibliotekar Kjeld Jørgensen:

Ved projektets start ville jeg arbejde for en mere udpenslet projektbeskrivelse, så der ikke var så stor fare for tolkningstvív. Jeg mener, at nogle af de problemer, der har været i de involverede gymnasier og biblioteker har deres udgangspunkt heri. Måske skulle jeg have satset på, at få et par lærere mere med som "sparringspartnere" for Bjarne, bl.a. for at give ham en større vifte af inspirationsmuligheder.

Lærer Jesper Larsen:

Den personlige faktor har helt sikkert også haft en betydning for projektets succes. Tina Mortensen har helt tydeligt sat sig grundigt ind i de forskellige opgavetyper, som eleverne arbejder med. Hun har haft en interesse i at få indblik i de krav, vi som lærere stiller til vores elever for derved at give den bedst mulige vejledning i den konkrete situation/det konkrete niveau. Hun har for eksempel også deltaget i evalueringen af et AT-forløb sammen med mig for at få indblik i, hvad eleverne rent faktisk har fået ud af processen. Tina er hurtigt blevet en helt naturlig del af skolens hverdag, hvilket også har betydet, at lærere og elever har gjort brug af hendes viden og kompetencer til stort og småt i hverdagen.

Lærer Jette Gade: Det vil være et klart tab for gymnasiet, hvis vi ikke fortsat kan have en tilsvarende ressourceperson, som Tina Mortensen har været.

Projektbibliotekar Tina Mortensen:

Det har været et superspændende projekt, men jeg synes desværre, jeg har brugt en del energi på problemer med den daglige pasning af gymnasiets bibliotek. Jeg troede, fra starten af projektet, at jeg trådte ind i et velfungerende biblioteksmiljø. De gode viljer var sådan set til stede, men lærerbibliotekaren havde fået afsat ret få timer til sit arbejde og biblioteksassistenten var pga. sygdom en noget ustabil arbejdskraft.

I det første projektår brugte jeg en del energi på at blande mig udenom den daglige drift. I det andet projektår har jeg brugt meget tid på at finde ud af den daglige drift, bl.a. IT-systemet. Desuden fik jeg fra Svendborg Bibliotek besked på ikke at blande mig i daglig drift, selvom jeg havde svært ved at lade være. Andet år blev jeg fra 1. november lønnet 8 timer ekstra om ugen til biblioteksdrift, da der nu ikke var andre til at passe gymnasiets bibliotek.

Vores lokale organisering af projektet var ikke helt på plads fra projektstart, eller også havde jeg ikke sat mig godt nok ind i tingene. Jeg havde fra starten ikke helt forstået, at jeg også fungerede som projektleder. Jeg troede nok egentlig, at vi var mere "en gruppe" omkring projektet, end vi i virkeligheden var. Måske har jeg trådt i for mange nælder – jeg ved det ikke – men det er da tankevækkende, at både lærerbibliotekaren og biblioteksassistenten er fratrådt i den periode, jeg har været ansat i projektet. Jeg er meget ked af, hvis det skyldes min måde at gribe projektet an på. I bagklogskabens lys burde jeg have grebet det anderledes an og det er jeg virkelig ked af.

I det hele taget er der flere ting, jeg ikke er helt tilfreds med. Sådan set er projektet gået godt, jeg har fået god kontakt til mange lærere, og jeg har undervist en masse. Jeg har dog haft svært ved at "løfte" projektet, så der kan drages erfaringer andre steder. Jeg burde have deltaget i faggrupper, bibteach og mødtes med andre gymnasiebibliotekarer i langt højere grad for på den måde at lade mig løfte op over dagligt vande.

Nu ved projektets afslutning kan jeg se, hvor meget jeg på gymnasiet savner en "biblioteksgruppe", et udvalg eller andet som jeg kan sparre med i forhold til evalueringen, og jeg burde undervejs have bedt om lov til at indkalde. Min anbefaling vil derfor være at den nyansatte bibliotekar hurtigst muligt får organiseret/får lov til og hjælp til at organisere et biblioteksudvalg. Der er mange uklarheder om, hvem der køber ind til biblioteket, hvem der har ansvar for biblioteket og hvem der "bestemmer" i biblioteket. Desuden mangler en debat om, hvad man ønsker af biblioteket og bibliotekaren. Det er meget svært at udvikle alene - og især er det svært at vide, hvad andre gerne vil have. Derfor anbefaler jeg, at gymnasiet nedsætter en biblioteksgruppe bestående af lærere, ledelse og elever.

Lærerbibliotekar Else Refstrup:

I stedet for en punktvis besvarelse, der vil opdele argumenter og iagttagelser på uheldig vis, følger en samlet tilkendegivelse for holdninger til og meninger om punkterne 5a – 5f .

Udgangspunktet for deltagelse i samarbejdet var dels et ønske om en styrkelse af elevernes og lærernes brug af biblioteket og deres generelle kompetencer ved brug af

internet-ressourcer ved arbejdet med større opgaver, dels en styrkelse af skolens bibliotek med biblioteksuddannet personale, udvidet åbningstid og forbedret serviceniveau. En adgang til en række (betalings)databaser var helt klart en af de gevinster, vi havde håbet på. Hvis der som en sidegevinst blev etableret arbejdsgange ved lærernes planlægning af undervisningsforløb, hvor biblioteket og brug af internettet på en anderledes og mere kompetent måde blev etableret, var det en positiv gevinst.

Skolen har udpeget først hf, dernæst stx og endelig lærerne som målgruppe for projektbibliotekaren. I det første projektår koncentrerede vi indsatsen om hf-kursisterne. Projektbibliotekaren blev præsenteret for klasserne, inddraget i klasseteammøder, og knyttet til hf-undervisning (navnlig historie). Der blev med godt udbytte tilrettelagt mindre kursusforløb i forbindelse med kursistersnes studierejse. I forbindelse med vejledningen af 2.hf'erne, viste det sig imidlertid, at kursisterne havde svært ved at henvende sig til projektbibliotekaren. Der er næsten altid en faglig-social barriere, som kursisterne skal overføre og de tager imod et vejledningstilbud. Det har ligeledes været noget uklart for kursisterne, at projektbibliotekaren ikke har haft forbindelse med skolens bibliotek, men har koncentreret sin vejledningsindsats via hovedbiblioteket. Det har medført et noget usikkert billede af projektets indhold og muligheder hos eleverne. Eftersom hf-kursisterne ikke rigtigt tog imod vejledningstilbuddet, bredte vi projektet ud til også at omfatte stx-elevers opgaveskrivning (SRO, SRP og AT).

Ved indgangen til det andet projektår var det nødvendigt med en fornyet drøftelse af projektets formål og indhold. Dette førte til en justering af projektet. Det blev således fastlagt, at projektbibliotekaren i første række skulle bistå lærergruppen med aktuelle links, søgemuligheder, opkvalificering m.m. Det er imidlertid uklart, hvad lærergruppen har fået ud af projektet. Enkelte lærere i historie, samfundsfag, kreative fag og dansk har haft et samarbejde, men omfanget og graden af tilfredshed med dette er ikke helt klart. Der har ikke været noget samarbejde med lærere i de matematisk-naturvidenskabelige fag eller sprogfagene.

Der har været bestræbelser på etablering af en form for kursusvirksomhed for lærerne ud fra tilbagemelding om lærernes ønsker. Dette har så vidt vides kun haft meget begrænset succes. Dette kan dels skyldes uklarhed om projektets status, og dermed betydet noget for lysten til at afsætte ressourcer til at inddrage tilbuddet i den ganske krævende og tidsmæssigt stramme planlægning af undervisningsforløb, når der ikke aftegnede sig en garanti for et rimeligt sikkert udbytte.

Projektbibliotekar Camilla Reese Sejerø:

Efter aftale med Lise [Alsted Henrichsen], beskriver jeg primært, hvad jeg mener, man kunne/skulle have gjort anderledes.

Jeg har i projektet oplevet en stor uoverensstemmelse mellem, hvad jeg som projektbibliotekar og lærerne/gymnasiebibliotekaren/ledelsen på gymnasiet mente, projektet gik ud på. Set fra mit synspunkt gik projektet ud på *"at udvikle/videreudvikle undervisningsmetoder, der integrerer informationssøgning i den faglige undervisning, og*

at den kritiske tilgang til informationssøgning og –kilder skal have en mere fremtrædende rolle i undervisningen”. Citat fra formålsbeskrivelsen.

Altså, med mine ord, at samarbejde om at udvikle nye typer af undervisning og undervisningsmateriale. Det var den arbejdsopgave, jeg troede, jeg skulle i gang med.

I virkeligheden var der ingen mulighed for samarbejde. Ingen lærere var orienteret om projektet eller havde fået sat timer af til det. Jeg blev koblet direkte på gymnasiebiblioteket og gymnasiebibliotekaren på trods af, at projektet som udgangspunkt ikke havde noget at gøre med gymnasiets biblioteksfunktion.

Efter at have brugt noget tid på at servicere elever med udgangspunkt i gymnasiebiblioteket, besluttede jeg i samarbejde med min leder [på folkebiblioteket] at flytte fokus fra elever til lærere, simpelthen for at komme tættere på projektets udgangspunkt. Jeg flyttede mig derfor fysisk fra gymnasiebiblioteket til lærerforberedelsen. Det betød, at jeg kun mødte elever, når jeg underviste, men også en meget tættere kontakt til lærerne. Men igen: jeg fik lov til at servicere ind i mellem, men der var aldrig tale om et ligeværdigt samarbejde.

Jeg har undervist en del klasser i Informationssøgning og kildekritik, og det er mit indtryk at elever og lærere har været meget glade for det, de har fået med. Men jeg har ikke haft mulighed for at tilrettelægge forløb, da al undervisning er forgået på lærer-initiativ. Der har ikke været afsat timer til undervisningen fra ledelsesside.

Jeg har gennem hele forløbet mødt modstand, fordi jeg ikke påtog mig den ”almindelige” bibliotekarrolle; at servicere eleverne mest muligt. Jeg har hele tiden bestræbt mig på at lære eleverne en række redskaber, så de blev selvhjulpne, i stedet for at servicere dem. Ligeledes har jeg stillet en række elektroniske muligheder til rådighed for dem: en facebook-profil (e-bibliotekaren), en chat-funktion via messenger (e-bibliotekaren@hotmail.com) samt en e-mail adresse. Disse ting har stort set ikke været benyttet, og jeg gætter på, det skyldes manglende opbakning fra lærernes side. Det er ikke nok at sige, man stiller disse ting til rådighed, det skal også være en ”gyldig” måde at gøre tingene på, og det skal repeteres, ellers bliver det ikke brugt.

Gymnasiet har således ikke ønsket at gøre brug af de tilbud, jeg kom med som e-bibliotekar og ”web 2.0”-ekspert. Dette var ellers én af begrundelserne for at vælge netop mig som projektbibliotekar.

Halvvejs i forløbet afholdt vi et møde mellem gymnasiets ledelse og bibliotekets for at afklare, hvad mine kommende arbejdsopgaver skulle være. En del af disse opgaver har det ikke været muligt for mig at varetage, idet jeg ikke er blevet indkaldt til de respektive møder. Ligeledes har jeg udarbejdet et kursuskatalog til underviserne samt adskillige gange (og på flere måder) gjort opmærksom på de tilbud, jeg havde til dem. Ingen har valgt at benytte sig af tilbudene. Se kataloget her:

http://docs.google.com/Doc?docid=d3bf3h8_1453xxh75gj&hl=da .

Alt i alt har det været vanskeligt at komme igennem med diverse tilbud, og jeg skal gerne indrømme, at jeg også blev træt af at stille til rådighed i én uendelighed og intet få igen – især, fordi udgangspunktet var samarbejde. Min indsats i det sidste halve år har givet vis afspejlet denne træthed, selvom jeg har gjort mit yderste for ikke at lade det påvirke, især i forhold til eleverne.

Jeg tror stadig, at Odense katedralskole kunne have stor glæde af en uddannet bibliotekar, der arbejder fuld tid på stedet og kommer godt ind i stedets atmosfære og kultur. Behovet for undervisning i kildekritik og informationssøgning, er stadig voksende, og der er helt sikkert behov for en systematiseret og progressiv tilgang til denne undervisning. Desuden er der et stort behov for formidling af andet end boglige kilder til både elever og lærere.

Det er dog nødvendigt med en meget specifik forventningsafklaring og en præcis arbejdsbeskrivelse inden en eventuel ansættelse. Det er også nødvendigt, at gymnasiet gør sig klart, hvad de ønsker at bruge en bibliotekar til, og hvordan midler, timer og samarbejde tilrettelægges.

6. Biblioteksledernes bidrag til evalueringen

Hvad arbejder vi hen imod (fx ansættelse af bibliotekar, nye projekter lokalt m.m.)?

Biblioteksleder Dorthe Schmidt Temberg:

Folkebibliotekets hensigt med deltagelse i projektet var at få en tættere kontakt til gymnasiet og dermed en viden om de studerendes behov og informationskompetence. Dertil kommer, at Nordfyns Biblioteker gerne ville være med til at højne uddannelsesniveaue på Nordfyn (en af Nordfyns Kommunes visioner), ved at have en biblioteksfaglig uddannet person til at undervise de studerende i informationssøgning samt kildekritik.

Bibliotekschef Birgitte Karmann Roslev: [Målet for Svendborg bibliotek er a]nsættelse af en bibliotekar [på Svendborg Gymnasium]

Hvad har biblioteket fået ud af projektet?

Biblioteksleder Dorthe Schmidt Temberg:

Søndersø Bibliotek, som ligger i samme by som gymnasiet, har mærket, at de studerende er mere selvhjulpne og målrettede, når de henvender sig til folkebiblioteket. Personalet opfatter, at projektet har kvalificeret de studerendes biblioteksbrug i forhold til folkebiblioteket. Personalet opfatter, at de studerende er bedre i stand til at formulere deres behov. Personalet har en klar fornemmelse af, at der er kommet flere studerende på Søndersø Bibliotek, mens projektet har stået på. Personalet har været forberedt på, at de studerende ville komme og hvilke emner de ville [spørge om] da gymnasiebibliotekaren har gjort opmærksom på dette nogle uger i forvejen i Nordfyns Bibliotekers nyhedsbrev.

Flere af gymnasiebibliotekarens kollegaer fra folkebiblioteket har overværet et eller flere undervisningsmoduler og det har klart været medvirkende til forståelse for, hvor svært det er at formidle informationsredskaber / værktøjer til unge i den aldersgruppe.

Hvad har du som biblioteksleder fået ud af projektet?

Biblioteksleder Dorthe Schmidt Temberg:

Eksterne samarbejdsrelationer. Få sat fokus på brugergruppen i personalegruppen samt vigtigheden af betjeningen af denne gruppe / få dækket brugergruppens behov bedre. Sat fokus på Nordfyns Kommunes visioner om højere uddannelsesniveau på Nordfyn.

Bibliotekschef Birgitte Karmann Roslev: Samarbejde mellem bibliotek og gymnasium

Hvem, tror du, har haft gavn af projektet?

Biblioteksleder Dorthe Schmidt Temberg:

Jeg mener helt sikkert, at de studerende har fået noget ud af projektet. Den undersøgelse som gymnasiebibliotekaren på Nordfyns Gymnasium har udarbejdet viser, at undervisningen har været medvirkende til at højne de studerendes informationskompetencer og især gøre dem mere kildekritiske.

Bibliotekschef Birgitte Karmann Roslev: Alle inklusive lærere og elever

Hvad ville du gøre anderledes i et lignende projekt?

Biblioteksleder Dorthe Schmidt Temberg:

Gymnasiebibliotekaren har arbejdet på folkebiblioteket mandag og fredag/lørdage. Dette har gjort, at det har været svært at integrere gymnasiebibliotekaren i det lokale folkebiblioteks daglige rutiner og opgaver. De få timer i folkebiblioteksregi har gjort, at det har været svært af få fordelt viden og information om de stundernes behov grundigt nok ud til alle kollegaer i folkebiblioteket. Gymnasiebibliotekaren har benyttet sig af Nordfyns Bibliotekers nyhedsbrev ind imellem. I et lignende projekt vil jeg overveje nøje at strukturere formidlingen noget mere og at tilrettelægge arbejdstiden på folkebiblioteket på hverdage, hvor der er flest mulige kollegaer at sparre med, dele viden med osv. Jeg tror også, at gymnasiebibliotekarens faglige rolle på sigt ville være gået lidt tabt, hvis vedkommende i flere år i træk kun havde kontakt med folkebiblioteket i få timer om ugen. Kritikken med for få timer på folkebiblioteket er faktisk også udtalt ved projektet "Det reflektive læringsmiljø".

Jeg vil foreslå at Nordfyns Biblioteker og Nordfyns Gymnasium fremover holder tæt kontakt med gymnasiebibliotekaren, f.eks. kvartalsmøder og/eller at

gymnasiebibliotekaren deltager i fagligudviklingsforum med personalet fra folkebiblioteket.

Projektet har medvirket til, at man i gymnasieregi har fået diskuteret og formuleret mere entydige krav til, hvad en problemformulering kan/skal indeholde. Dette anses som en hjælp til både de studerende, men så sandelig også til folkebibliotekets personale, der får nemmere ved at hjælpe de studerende, da de nu har kendskab til opbygningen af problemformuleringer og derved kan understøtte det deraf ledte informationsbehov.